

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 40/2024)

София, 23 октомври 2024 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 17.10.2024 г.	3
1.1	Реколта от слънчоглед и царевица за зърно.....	3
1.2	Площи и производство на тютюн.....	3
1.3	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди.....	4
1.4	Площи и производство от трайни насаждения	5
2.	Есенна кампания.....	5
3.	Външна търговия с основни земеделски култури	5
3.1	Зърнени и маслодайни култури	5
3.2	Плодове и зеленчуци	6
4.	Цени	8
4.1	Зърнени и маслодайни култури	8
4.2	Плодове и зеленчуци	9

Забележки: Материалът включва оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) и общински служби по земеделие, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 17.10.2024 г.

1.1 Реколта от слънчоглед и царевица за зърно

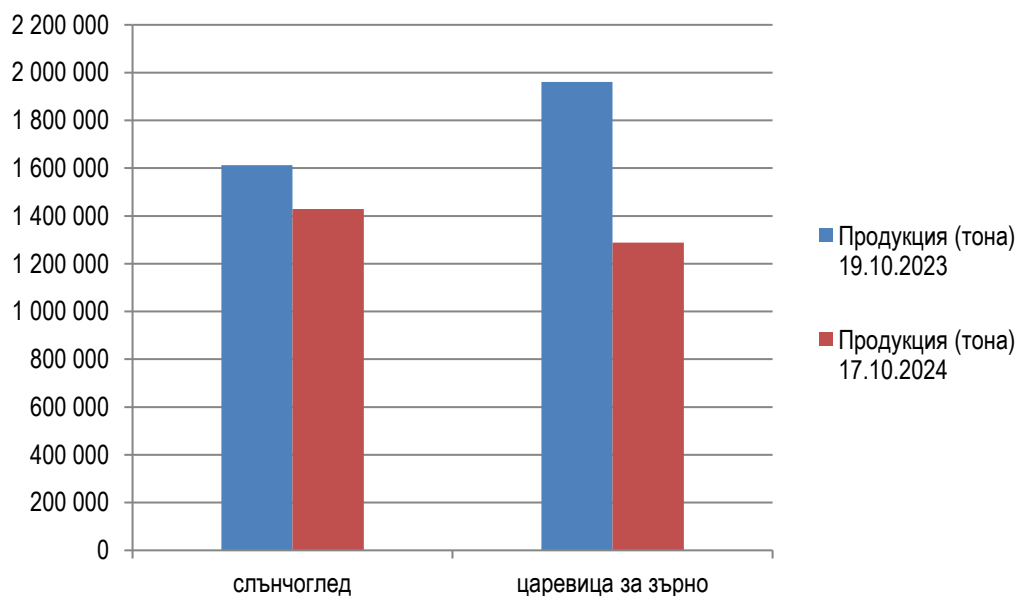
Неблагоприятните климатични условия доведоха до сериозно понижение на средните добиви от слънчоглед и царевица за зърно през настоящата година. В резултат на това, към 17 октомври 2024 г. продукцията от слънчоглед е с 11,4% под нивото отпреди една година, а при царевичата за зърно намалението достига 34,3%.

Реколта от слънчоглед и царевица за зърно към 17.10.2024 г., ха

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
слънчоглед	860 054	921 805	853 881	915 706	1 612 481	1 429 384	189	156	7,2%	7,2%	-11,4%	-17,5%
царевица за зърно	534 947	510 413	467 477	469 900	1 961 165	1 288 100	420	274	-4,6%	0,5%	-34,3%	-34,8%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

Продукция от слънчоглед и царевица за зърно към 17.10.2024 г., сравнено със същия период на 2023 г.

1.2 Площи и производство на тютюн

При съществено по-голям размер реколтирани площи и увеличени средни добиви от декар, на този етап производството на тютюн от типовете „Виржиния“ и „Бърлей“ бележи ръст от съответно 53,4% и 41,2% на годишна база. Събраното количество Ориенталски тютюн е с 10,4% под миналогодишното.

Площи и производство на тютюн към 17.10.2024 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	2 282	2 083	2 282	2 083	3 512	3 145	154	151	-8,7%	-8,7%	-10,4%	-1,9%
Тютюн-Виржиния	431	469	416	469	575	882	138	188	8,8%	12,7%	53,4%	36,2%
Тютюн-Бърлей	140	192	139	192	294	415	212	216	37,1%	38,1%	41,2%	1,9%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

1.3 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

Към средата на м. октомври 2024 г. производството на пипер, краставици, домати, пъпеши и дини на открито е с между 5,8% (пипер) и 62% (дини) повече в сравнение с отчетеното по същото време на миналата година. Увеличението се дължи основно на по-големия размер засадени и реколтирани до момента площи, като при пипера, доматиите и дините се наблюдава и повишена продуктивност от декар. Прибраните количества картофи и зеле изостават съответно с 15,1% и 41,2% на годишна база. Леко намаление е налице при реколтата от ягоди, отглеждани на открито - с 1,8%.

От началото на 2024 г. досега в оранжерии са произведени с 30,7% по-малко домати и с 12,1% по-малко краставици спрямо същия период на 2023 г.

Площи и производство от зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 17.10.2024 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Картофи	7 483	6 629	6 297	5 213	99 474	84 465	1 580	1 620	-11,4%	-17,2%	-15,1%	2,5%
Зеле	1 412	1 469	710	473	13 607	7 997	1 916	1 691	4,0%	-33,4%	-41,2%	-11,7%
Дини	3 653	5 643	3 635	5 631	76 791	124 408	2 113	2 209	54,5%	54,9%	62,0%	4,5%
Пъпеши	2 879	3 344	2 778	3 252	26 726	28 522	962	877	16,2%	17,1%	6,7%	-8,8%
Пипер на открито	2 248	2 277	2 219	2 240	35 821	37 886	1 614	1 691	1,3%	0,9%	5,8%	4,8%
Домати на открито	2 151	2 552	2 146	2 524	49 499	65 468	2 307	2 594	18,6%	17,6%	32,3%	12,4%
Краставици на открито*	380	478	380	477	7 154	7 684	1 883	1 611	25,8%	25,5%	7,4%	-14,4%
Ягоди на открито	883	856	872	837	5 962	5 855	684	700	-3,1%	-4,0%	-1,8%	2,3%
Домати в оранжерии	533	524	524	497	54 675	37 909	10 434	7 628	-1,7%	-5,2%	-30,7%	-26,9%
Краставици в оранжерии	426	421	418	406	48 752	42 849	11 663	10 554	-1,2%	-2,9%	-12,1%	-9,5%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

* Включва и корнишони

1.4 Площи и производство от трайни насаждения

Последните оперативни данни сочат увеличение на продукцията от сливи, десертно грозде, малини, круши и орехи в границите от 3,8% (сливи) до 24,4% (орехи) на годишна база, за което допринасят както по-големият размер реколтирани площи до момента (с изключение на малините), така и повишените средни добиви. Засега под миналогодишните нива са прибраните количества винено грозде (с 5%) и ябълки (с 14,8%).

Площи и производство от трайни насаждения към 17.10.2024 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	19.10.2023	17.10.2024	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 273	4 125	2 851	2 695	26 597	22 649	933	840	-3,5%	-5,5%	-14,8%	-10,0%
круши	563	625	466	543	2 507	2 942	538	542	11,0%	16,5%	17,4%	0,7%
сливи	8 940	9 229	8 907	9 070	53 953	55 978	606	617	3,2%	1,8%	3,8%	1,8%
орехи	8 432	8 645	4 407	5 417	3 931	4 890	89	90	2,5%	22,9%	24,4%	1,1%
малини	1 752	1 737	1 746	1 737	6 111	6 576	350	379	-0,9%	-0,5%	7,6%	8,3%
лозя винени	29 378	28 308	25 696	27 477	132 422	125 769	515	458	-3,6%	6,9%	-5,0%	-11,1%
лозя десертни	2 695	2 586	2 560	2 568	11 667	12 532	456	488	-4,0%	0,3%	7,4%	7,0%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

2. Есенна кампания

Към 17.10.2024 г. засетите площи с пшеница и ечемик изостават съответно с 30,8% и 20,6% спрямо година по-рано. На този етап ръст се отчита при засетите площи с маслодайна рапица (с 4,1%), тритикале (с 16,5%) и ръж (с 27,9%).

Засети площи с есенници към 17.10.2024 г. (ха)

	19.10.2023	17.10.2024	Изм., %
пшеница	317 033	219 404	-30,8%
ечемик	43 293	34 394	-20,6%
маслодайна рапица	78 912	82 166	4,1%
ръж	909	1 163	27,9%
тритикале	1 581	1 842	16,5%

Източник: оперативни данни от областните служби „Земеделие“, обработени от МЗХ

3. Външна търговия с основни земеделски култури

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през първия месец на текущата 2024/25 пазарна

година (м. юли) от страната са изнесени общо 739,3 хил. тона пшеница, 243,6 хил. тона ечемик и 3 хил. тона рапица. Експортът на пшеница е с 22,6% под отчетения за същия месец на предходния пазарен сезон, докато при ечемика е налице повече от двукратно увеличение.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

За периода септември 2023 г. – юли 2024 г. експортът на царевица се свива със 17,9% на годишна база, до 1 021,7 хил. тона, а този на слънчоглед – с 13%, до 644,8 хил. тона.

Внос на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

Макар да бележи няколкократно ръст спрямо година по-рано, вносът на пшеница и рапица, реализиран през м. юли 2024 г., остава ограничен - съответно 11,8 хил. тона и 10,5 хил. тона. Отчетен е и минимален внос на ечемик от 25 тона, при липса на такъв през м. юли 2023 г.

Внос на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

Внесеното количество слънчоглед за периода септември 2023 г. - юли 2024 г. е в размер на 632,8 хил. тона, което представлява намаление с 11,6% на годишна база. Още по-чувствително спадат доставките на царевица - с 22,8%, до 33,5 хил. тона.

3.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през първите седем месеца на 2024 г. вносът на пресни зеленчуци се свива с 6,8% спрямо същия период на предходната година, възлизайки на малко под 177 хил. тона. Същевременно, при импорта на пресни плодове се наблюдава леко нарастване с 2,3%, до 229,7 хил. тона.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през м. януари - юли 2024 г., сравнено със същия период на 2023 г., тона

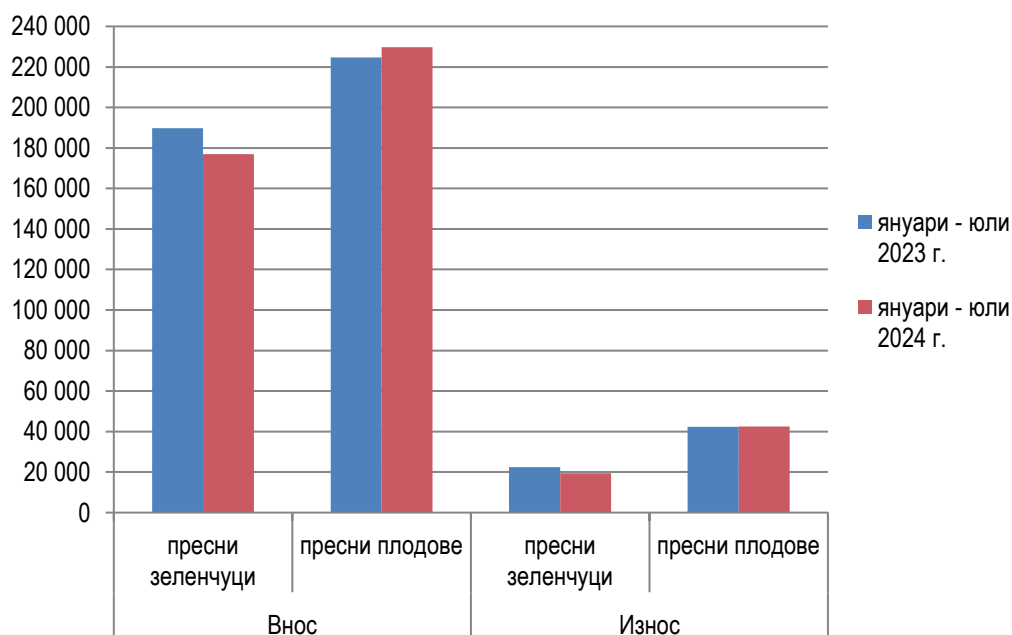
Поток	Продукти	януари – юли 2023	януари – юли 2024	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	189 820	176 966	-6,8%
	пресни плодове	224 585	229 665	2,3%
Износ	пресни зеленчуци	22 419	19 445	-13,3%
	пресни плодове	42 378	42 566	0,4%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни 2024 г.), обработени от МЗХ
Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Намалението на общия внос на пресни зеленчуци е свързано най-вече с редуцираните доставки на картофи – със 7,4 хил. тона (22,3%) и краставици и корнишони – с 3,2 хил. тона (16,3%). По-малко са и влезлите в страната патладжани (-22,8%), тиквички (-3,4%), домати (-1,2%) и сладки пиперки (-0,8%), докато при зелето, гъбите, морковите и марулите се отчита увеличение в границите от 3,1% (зеле) до 24,1% (марули).

Близо половината от внесените пресни плодове през седемте месеца на 2024 г. са цитрусови плодове и банани - общо 109 хил. тона, с 2% под нивото отпреди една година. Доставките на ябълки също заемат сравнително голям дял (13,4%), като отбелязват увеличение с 18,4% на годишна база. Леко повишение спрямо същия период на 2023 г. се наблюдава при вноса на дини (+1,9%) и круши (+6,9%), а по-съществено – при този на череши (+9,4%), праскови (+21,6%), черупкови плодове (+42,4%) и грозде (+56,3%). Намаляват доставките на кайсии (-12,5%), ягоди (-19,3%), сливи (-22,2%), пъпеши (-42,4%) и вишни (-50,1%).

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

Данните за периода януари - юли 2024 г. сочат понижението на износа на пресни зеленчуци с 13,3% на годишна база, до 19,4 хил. тона и незначително увеличение на този на пресни плодове с 0,4%, до 42,6 хил. тона.

Сравнявайки със същия период на 2023 г., най-сериозен спад в количествено изражение бележи износът на домати – с 2,2 хил. тона (-21,2%) и краставици – с 0,9 хил. тона (-19,5%). Разширява се реализацията на сладки пиперки (+10,8%) и лукови зеленчуци (+63,7%).

Голяма част от регистрирания износ на пресни плодове през първите седем месеца на 2024 г. представлява реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. основно цитрусови плодове – 22,3 хил. тона, с 8,6% по-малко на годишна база. Експортът на череши, вишни, ябълки, пъпеши и сливи е няколкократно над отчетения година по-рано, докато при дините и ягодите е налице намаление съответно с 21,9% и 40,1%.

4. Цени

4.1 Зърнени и маслодайни култури

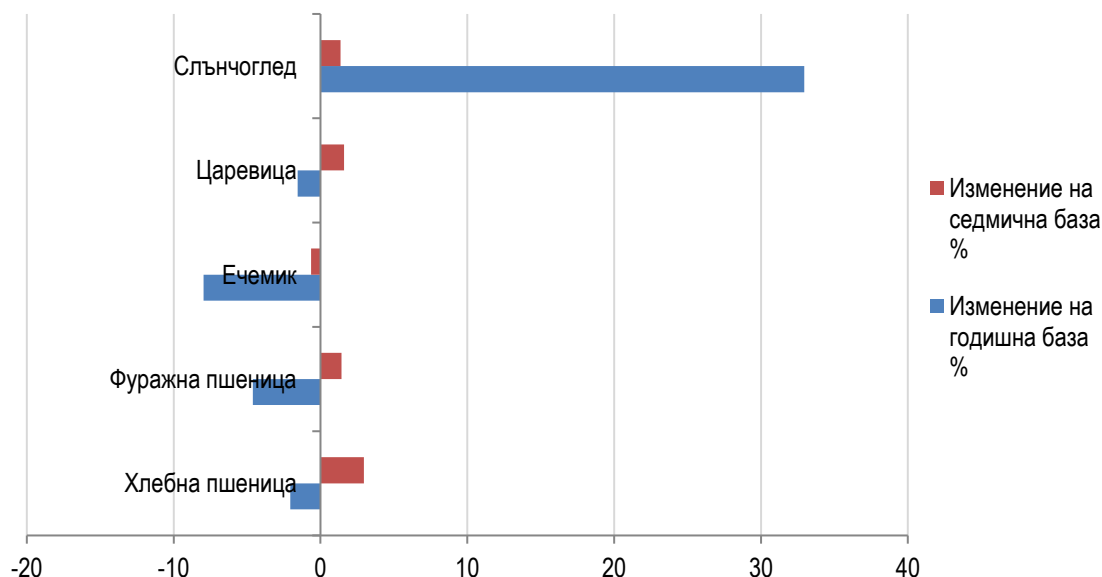
Като цяло, към 16 октомври 2024 г. се наблюдава леко поскъпване на основните зърнени и маслодайни култури в страната в рамките на 1,4% (фуражна пшеница и слънчоглед) - 3% (хлебна пшеница) на седмична база. Единствено цената на ечемика се понижава – с 0,6%.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 16.10.2024 г., лв./тон без ДДС

	18.10.2023	09.10.2024	16.10.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	390	371	382	-2,1	3,0
Фуражна пшеница	369	347	352	-4,6	1,4
Ечемик	339	314	312	-8,0	-0,6
Царевица	386	374	380	-1,6	1,6
Слънчоглед	674	884	896	32,9	1,4
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ
* няма данни

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 16.10.2024 г.

Зърнените култури продължават да се търгуват на по-ниски ценови нива, отколкото през аналогичния период на миналата година, като намалението е в границите от 1,6% (царевица) до 8% (ечемик). Същевременно, слънчогледът е поскъпнал с 32,9%.

4.2 Плодове и зеленчуци

През последната седмица на тържищата в страната се отчита намаление на цените на червения пипер, оранжерийните домати и краставици, зелето, дините и ябълките с между 2,3% (червен пипер) и 10,8% (ябълки). На по-високи цени се предлагат пъпешите (с 0,8%), картофите (с 2,6%) и десертното грозде (с 5,2%).

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 18.10.2024 г., лв./кг

	20.10.2023	11.10.2024	18.10.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,22	1,17	1,20	-1,6	2,6
домати (оранжерийни)	3,18	3,19	3,11	-2,2	-2,5
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	*	*	*	-	-
краставици (оранжерийни)	1,75	2,74	2,49	42,3	-9,1
краставици (внос)	*	*	*	-	-
пипер (зелен)	1,50	1,85	1,85	23,3	0,0
пипер (червен)	1,99	2,18	2,13	7,0	-2,3
зеле	0,98	1,12	1,07	9,2	-4,5
дини	*	0,56	0,50	-	-10,7
пъпеш	*	1,26	1,27	-	0,8
праскови	*	*	*	-	-
череш	*	*	*	-	-
ябълки	*	1,76	1,57	-	-10,8
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	2,26	2,32	2,44	8,0	5,2

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ

* няма данни

Към 18 октомври 2024 г. средните цени на едро на оранжерийните краставици и зеления пипер бележат ръст от съответно 42,3% и 23,3% на годишна база. По-умерено са нараснали цените на червения пипер (със 7%), зелето (с 9,2%) и десертното грозде (с 8%), а леко поевтиняване се регистрира при картофите (с 1,6%) и оранжерийните домати (с 2,2%).

**Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци
към 18.10.2024 г.**

